

КОГНІТИВНА ЛЕКСИКОГРАФІЯ ТА ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ**COGNITIVE LEXICOGRAPHY AND LINGUISTIC ANALYSIS OF THE CONCEPT****Мельничук О.Д.,***orcid.org/0000-0003-4619-363X**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін**Комунального закладу вищої освіти «Рівненська медична академія»*

Стаття присвячена ролі, яку відіграє когнітивна лексикографія в лінгвістичному аналізі концепту, враховуючи при цьому дані таких наук, як логіка, семантика, когнітивна лінгвістика. У дослідженні наголошуємо, що семантика природних мов є конвенційним результатом категоризації й концептуалізації світу, відображає досвід, знання, відчуття людини. Опис семантичної структури здійснюємо через її представлення як мережі значень, що наявні в лексикографічних джерелах – словниках. Ім'я концепту ОБЛИЧЧЯ аналізуємо, беручи до уваги його значущість у мовленнєвій комунікації та вказуючи на зв'язки з іншими концептами. Лінгвістичний аналіз концепту передбачає розгляд основної номінації концепту – його імені через різне лексичне відтворення у свідомості мовців. Ім'я концепту аналізуємо за допомогою лексикографічних джерел через об'єднання лексем у синонімічні ряди, виокремлюючи при цьому лексичні доміанти. Методом дослідження словникових дефініцій, суть якого полягає у розщепленні слова на складники, є компонентний аналіз. Щодо засобів мовного вираження концептів ураховуємо також полісемантичність. Семантична структура полісеманта встановлюється через виявлення його лексико-семантичних варіантів у лексикографічних джерелах. Значення лексем указує на належність до конкретного концептополя, а також виявляє їх смислові елементи як складників концептуальних структур. Лексичне значення – конкретно-індивідуальний зміст слова, який є відображенням чи лише вираженням (у різних типах слів) та фіксацією у свідомості позначуваного словом елемента дійсності і є закріпленим за формою слова (відповідним звуковим комплексом), унаслідок чого стає можливою його реалізація як явища мови, а не лише свідомості. Лексичне значення співвідносить слово з навколишнім світом. Водночас у слові міститься вказівка на те, в яких відношеннях перебуває названий словом предмет, явище з іншими предметами, властивостями, діями. Мовці використовують слова з конвенційним значенням у різних контекстах, формуючи індивідуальний ментальний лексикон.

Ключові слова: лексичне значення, концепт, концептуальний аналіз, концептуальні ознаки, лексикографія, конвенційність.

The article is devoted to the role played by cognitive lexicography in the linguistic analysis of the concept, taking into account the data of such sciences as: logic, semantics, cognitive linguistics. In the study we emphasize that the semantics of natural languages is a conventional result of categorization and conceptualization of the world, it reflects the experience, knowledge, feelings of a person. We describe the semantic structure by presenting it as a network of meanings presented in lexicographic sources – dictionaries. We analyze the concept name FACE, taking into account its significance in speech communication and pointing out the connections with other concepts. Linguistic analysis of the concept involves consideration of the main nomination of the concept – its name through different lexical reproduction in the minds of speakers. We analyze the name of the concept with the help of lexicographic sources by combining tokens into synonymous series, distinguishing lexical dominants. Component analysis is a method of studying dictionary definitions, the essence of which is to split a word into its constituent components. Regarding the means of linguistic expression of concepts, we also take into account their polysemanticity. The semantic structure of a polysemant is established by identifying its lexico-semantic variants in lexicographic sources. The meaning of tokens indicates their belonging to a particular conceptual field, and also reveals their semantic elements as components of conceptual structures. Lexical meaning is a concrete and individual meaning of a word, which is a reflection or only an expression (in different types of words) and fixation in the consciousness of the element of reality denoted by the word and is fixed by the word form (corresponding sound complex). As a result, it becomes possible to realize it as a phenomenon of language, not just consciousness. The lexical meaning correlates the word with the world around it. At the same time, the word contains an indication of the relationship between the object named by the word, the phenomenon with other objects, properties, actions. Speakers use words with conventional meanings in different contexts, forming their individual mental lexicon.

Key words: lexical meaning, concept, conceptual analysis, conceptual features, lexicography, conventionality.

Постановка проблеми. У праці «Концепція, образ і символ: когнітивні основи граматики» Р. Лангакер стверджує, що «кінцева мета лінгвістичного опису полягає в тому, щоб охарактеризувати когнітивно реальним способом ті структури та здібності, які становлять розуміння мовцем лінгвістичної конвенції. Знання мовця є процедурними, а не декларативними; інтерналізована

граматика, що представляє це знання, є структурованою інвентаризацією конвенційних мовних одиниць» [1]. Услід за Е. Лепором та М. Стоуном вважаємо, що є два способи продукування і сприймання мовлення: з одного боку, це лінгвістична конвенція, яка відповідає за пропозиційний зміст висловлювання, тому можна стверджувати, що розуміння мовлення пов'язане з його кон-

венційністю; з іншого – використання мовлення охоплює його образність, втілює і виявляє відмінні значеннєві відтінки в ментальному лексиконі [2]. Щодо цього звертаємося до лексикографічних джерел, словників як форм лінгвістичного опису. Одномовний словник у найпростішому вигляді є структурованим переліком набору мовних одиниць, а саме слів, які є конвенційними, вживаються звичайними способами та мають загальноприйняті значення. Запропонована теорія розкриває сутність концептуального аналізу в лінгвістичному аспекті через зв'язок семантики слова з поняттям.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Наукові розвідки щодо окресленої проблеми перебувають у руслі когнітивної лінгвістики [3; 4; 5; 1], логіки [6; 7], семантики [8; 9; 10; 11; 12; 13]. У такому контексті когнітивна лінгвістика, намагаючись описати значення слова, передає не семантику одиниці, що є частиною лексичної системи, а зміст концепту, визначену ментальну структуру, що передбачає вживання слова у визначених контекстах. На відміну від структурної семантики, що описує мінімальний набір семантичних ознак, достатніх для розпізнавання значення слова, надає семантичному аналізу цілісного характеру, тобто апелює до ментального конструкту, додаючи деталі до словникового опису значення та продукує індивідуальну інтерпретацію [2; 14].

На думку Ч. Філлмора, семантична теорія має відмовитися від опису слів певної мови за допомогою однакових термінів. Навпаки, до різних семантичних полів доцільно застосовувати різні принципи тлумачення, що враховують властивості слів різного класу [4, с. 50]. Із погляду Дж. Лайонза традиційним зв'язком між словами та речами є те, що «форма слова позначає речі за допомогою понять, асоційованих із формою слова у свідомості мовців. Згідно з такою точкою зору поняття є рівним значенню слова та його сигніфікатом» [14, с. 400–404]. Щодо зв'язку між лексикографічним джерелом та ментальним лексиконом, то потрібно зауважити, що кожен термін у ментальному лексиконі є вузлом або фокусом для різноманітних спогадів, переконань, сприйняття і концепцій. Зв'язки словникових статей обов'язково обмежуються іншими словами, але зв'язки ментального лексикону не обмежені.

Постановка завдання. Основне завдання статті – здійснити лінгвістичний аналіз імені концепту ОБЛИЧЧЯ в контексті когнітивної лексикографії, виокремити його концептуальні ознаки. Лінгвістичний аспект дослідження має на меті розгляд основних номінацій концепту, їх сино-

німів, оскільки мовці сприймають і відтворюють поняття, називаючи їх по-різному.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на те, що проблема значення є насамперед проблемою філософії, логіки, психології, навіть антропології та соціології, у цьому дослідженні проаналізуємо проблему значення у таких пов'язаних науках: *логіці, семантиці, лексикографії*. Логіку в контексті теорії імен цікавить питання про зв'язок імен із предметами, які ними позначаються, про співвідношення смислу імені та змісту поняття, залежність логічного значення висловлювання від значення імені тощо. Ім'я – це нелогічний термін, який позначає будь-який предмет або клас предметів. При цьому під предметом розуміють усе те, що може бути об'єктом думок (речі, явища, процеси, властивості реальних та уявних предметів). Так, предметним значенням імені, його денотатом є предмет, який позначено цим іменем [6, с. 276].

Смисловим значенням імені є сукупність певних ознак, які характеризують предмет, позначений цим іменем. Смисл – це спосіб подання денотата, спосіб, за допомогою якого ім'я вказує на предмет. Саме завдяки смислу дізнаємося, які предмети позначені іменем. Між іменем та його предметним значенням (денотатом) існує відношення іменування, тобто ім'я називає свій денотат (від. лат. *denotatus* – позначений, визначений). Таке відношення регулюють три принципи: *одночасності* (ім'я має позначати один предмет або клас предметів), *предметності* (будь-яке висловлювання говорить про денотати імен, що входять до нього), *взаємозамінюваності* (якщо два імені мають одне й те ж предметне значення, то їх можна замінити у висловлюванні, причому значення істинності висловлювання не зміниться). Імена у мові виражають таку форму мислення, як поняття, що, вказуючи на деяку ознаку, виокремлюють з універсуму й узагальнюють у клас предмети, яким притаманна ця ознака. У природній мові поняття виражають за допомогою слів та словосполучень [7, с. 34–36].

У здатності слова називати клас однорідних предметів, дій, ознак виявляється узагальнювальна роль слова. А в тому, що слово називає кожен окремий предмет і низку однорідних предметів, властивість, дію окремого предмета і властивість, дію взагалі, виявляється те, що слово виступає в єдності загального й одиничного, загального і конкретного. Без узагальнення неможливо охопити численні одиничні назви предметів, ознак, властивостей, дій [12, с. 215]. Семантика пояснює дефініції атомарних компонентів значення. Семантичне тлумачення зна-

чення (денотат-сигніфікат) повністю сумісне із загальнішою семіотичною діадою «означуване – означник»: означуване охоплює денотат (цілісний образ предмета), сигніфікат (комплекс сем, закріплених за словом), інтенціонал (внутрішня форма слова); означник – це форма імені, або знак письма [9, с. 5]. О. Пономарів зауважує, що значення слова – це його співвіднесеність, зв'язок із певними явищами дійсності [10, с. 39]. І. Ющук під лексичним значенням (семантикою) слова розуміє історично закріплену у свідомості народу (колективу) співвіднесеність слова з певним явищем [13, с. 154]. Лексичне значення – це зміст слова, установлювана мисленням людини співвіднесеність між звуковим комплексом і предметом чи явищем дійсності, що позначені цим комплексом. Лексичне значення полягає в тому, що воно є вказівкою на дійсність, на ставлення до неї, на її розуміння [12]. Формується лексичне значення в процесі пізнання, коли в людській свідомості виникають копії, відображення речей, явищ, якостей, властивостей, тобто виникають поняття.

Лексичне значення – це комплексне поєднання трьох аспектів слова як знакової одиниці мови: власне семантичного, тобто відображення позначуваної словом сутності (основа лексичного значення); прагматичного – вираження емоційного ставлення мовців до позначуваного; синтаксичного – місця лексичного значення певного слова у відношенні до лексичного значення інших, семантично пов'язаних з ним слів [15, с. 18]. Не викликає сумнівів, що «значення» кожного терміна в ментальному лексиконі суттєво відрізняється для кожного користувача мови, але ми не можемо точно знати, що кожен термін означає для кожної особи. Словник на сторінці відображає значення слів тільки в термінах інших слів. У словнику немає місця для збережених спогадів про фізичні відчуття, візуальні образи, звуки, запахи або емоції, пов'язані з ментальним лексиконом. Словник представляє у словах загальну конвенцію, на яку покладаються мовці, щоб спілкуватися одне з одним [5, с. 6].

Головною проблемою різних підходів до концептуального аналізу є пошук проміжної метамови опису концептів. Якщо така метамова не використовується, то концептуальний аналіз обмежується дистрибутивним і контекстним аналізом, який інтерпретує зміст певного поняття за допомогою опису контекстного оточення й пояснення різних метафоричних перенесень ключового знака концепту та його дистрибуції. Такий підхід багатьма лінгвістами сприймається досить критично через інтроспективність і суб'єктивізм

[11, с. 421]. Концептуальний аналіз – це техніка, яка розглядає поняття як класи об'єктів, подій, властивостей або відносин. Методика передбачає точне визначення значення поняття за допомогою ідентифікації та визначення умов, за яких будь-яка сутність чи явище – не класифікується (або може бути віднесене до відповідного поняття). Зважаючи на лексичну парадигму, наголошуємо на синонімії, оскільки «одним із важливих аспектів вивчення значення слова є встановлення його смислових зв'язків із синонімічними словами» [8, с. 186]. Усі загальноприйняті мовні вирази (морфеми, слова, ідіоми, словосполучення) пов'язані з «потенціалами значення». Смысловий потенціал – це пам'ять людини про попереднє використання певного виразу, що може розглядатися як об'єднання всієї інформації, яку людина асоціює з виразом. Семантична частина цієї інформації охоплює те, що називають «енциклопедичною» інформацією щодо описуваного явища [3, с. 2].

У зв'язку з тим, що за допомогою частин обличчя здійснюються такі комунікативні рухи, як погляд (очі), усмішка (губи), під час невербальної комунікації є значущим вираз обличчя загалом, концепти ОБЛИЧЧЯ (*face*), ПОГЛЯД (*look*) та УСМІШКА (*smile*) є концептами, що структурують досвідне знання людини про мімічні рухи, що мають комунікативну значущість. При цьому концепт ОБЛИЧЧЯ є ментальним утворенням, або поняттям, що містить знання про невербальні характеристики комунікативного акту.

Наприклад, проаналізуємо ім'я концепту ОБЛИЧЧЯ. Отже, концепт, що становить собою знання про міміку, мімічні жести та вирази обличчя, називається ОБЛИЧЧЯ (*face*). Складність у визначенні імені цього концепту полягає у тому, що значення лексеми *міміка* в українській мові (як виразу обличчя) не збігається зі значенням лексеми *mimic, n* у англійській мові, яка позначає «людину або тварину, яка може копіювати голос, рухи, інших» [a person or an animal that can copy the voice, movements, etc. of others] [18, с. 970]. Лексема *mimicry, n* – «уміння копіювати голоси, рухи інших людей» – [the action or skill of being able to copy the voice, movements] також не відповідає українському «міміка» [16, с. 902]. Беручи до уваги значення лексеми *face, n*, вважаємо доречним називати концепт, пов'язаний із виразами обличчя та мімічними виразами, ОБЛИЧЧЯ (*face*). На позначення імені концепту виокремлюємо такі синонімічні лексеми: *face, n, countenance, n, look, n, grimace, n, expression, n*, які містять інтегральну сему «вираз обличчя» [17, с. Т-19].

Домінантою цього семантичного ряду є лексема *face, n*, яка може позначати частину тіла та вираз обличчя. Отже, лексема *face, n* тлумачиться як «частина тіла, на якій розміщені очі, ніс та рот» [the front part of your head where your eyes, nose and mouth are] [16, с. 459]. Крім того, лексема *face, n* тлумачиться за допомогою лексем *countenance, n* та *grimace, n* як певний вираз, який передає емоції [the expression of a person's countenance, a grimace, the expression on someone's face that shows how they are feeling].

Звернімося до розгорнутого семантичного аналізу, щоб виявити диференційні семи лексем, які характеризують вираз обличчя. Лексема *countenance, n* пояснюється за допомогою лексеми *expression, n* та позначає «обличчя або вираз обличчя» [your face or expression of your face] [18, с. 317]. Лексема *expression, n* представлена двома значеннями, одне з яких пов'язане з виразом обличчя, друге – з характеристиками голосу. Беремо до уваги значення «вираз обличчя, який зображає думки або почуття» [look on someone's face that shows what their thoughts or feelings are] [19, с. 502]. Лексема *expression, n* тлумачиться за допомогою лексеми *look, n* і окрім семи «вираз очей» містить сему «вираз обличчя» [an expression that you have on your face or in your eyes – a look on smb's face] [16, с. 455]. Зважаючи на полісемантичність лексеми *look, n*, у межах аналізованого концепту беремо до уваги значення, що стосується виразу обличчя – «an expression in your eyes or face» [16, с. 909].

Значення лексеми *face, n* пояснюється також за допомогою лексеми *grimace*, яка представлена іменником та дієсловом. *Grimace* як іменник містить сему на позначення «потворного виразу обличчя», яке з'являється через біль або через негативну реакцію суб'єкта [an ugly expression made by twisting your face, used to show pain, disgust], дієслово *grimace, v* використовується на позначення дії, яка спрямована на те, щоб виразити біль або несхвалення чогось за допомогою гримаси на обличчі [to make an ugly expression with your face to show pain, disgust, etc.] [16, с. 682]. Відповідно до психосеміотичної характеристики номінування дії виокремлюємо сему «виявляти негативне ставлення чи почуття» в синонімі лексеми *grimace, v* – *scowl, v*. Так, лексема *scowl, v* означає «скривити обличчя, щоб виказати злість» [to twist your face in an expression that shows you are angry], іменник *scowl* позначає «злісний вираз обличчя» [an angry expression on someone's face] [20, с. 1270]. Лексема *frown, n*, – «насуплення брів» також позначає почуття, які виражаються за допо-

могою обличчя. Це – занепокоєння, хвилювання, тривога [a serious, angry or worried expression by bringing your eyebrows closer together so that lines appear on your forehead] [16, с. 626]. *Frown* як іменник містить сему «вираз обличчя» [an expression on your face], *frown* як дієслово такої семи не містить, однак обидві лексеми вказують на те, що дія «насупити брови» виконується за допомогою підняття або опускання брів: [an expression made by moving your eyebrows down and closer together; to move your eyebrows down and closer together] [18, с. 570].

Лексема *eyebrow, n* семантично характеризується як частина тіла – «брова» [the line of hair above an eye] [16, с. 488], у сполученнях із дієсловом *raise, v* вона набуває значень із семантичним компонентом «виявляти негативне ставлення чи почуття». Підняття брів [to raise your eyebrows – to make your eyebrows go higher] указує на те, що суб'єкт здивований, шокований або стурбований [to raise eyebrows because you are surprised shocked or annoyed by something] [16, с. 458].

Зважаючи на те, що лексема *eyebrow, n* семантично пов'язана з лексемою *frown, v*, простежимо зв'язки лексем на позначення виразу обличчя з тими лексемами, які позначають частини обличчя (очі, лоб, ніс, губи, рот). Лексеми *eye, n, forehead, n, lip, n, nose, n* містять семи, які є значущими у невербальній комунікації. Так, лексема *eye, n* використовується для характеристики виразу обличчя [used for talking about the expression on someone's face] [18, с. 490], однак лексикографічні джерела не фіксують виразів, які б містили семи з конкретною вказівкою на ставлення суб'єктів під час спілкування. У визначенні лексеми *forehead, n*, яка тлумачиться як частина обличчя «лоб», також не знаходимо вказівки на семи, що позначають емоції [the part of the face above the eyes and below the hair], однак у поєднанні лексеми *forehead, n* із лексемою *wrinkle, v* – «морщити» утворюється значення, яке вказує на ставлення суб'єкта до кого-небудь: *to forehead/ to wrinkle forehead puzzled* та означає морщити лоба, роздумуючи [16, с. 606]. Лексема *wrinkle, v* тлумачиться як «морщити, особливо носа» [to move part of your face, especially your nose, so that small lines appear on it] [16, с. 1545]. Лексема *nose, n* – «ніс» – пояснюється як «частина обличчя, яка слугує для сприйняття запахів та дихання» [the part of your face above your mouth that you use for smelling and breathing]; у результаті поєднання лексеми *nose, n* з лексемою *wrinkle, v* утворюється вираз, який містить семантичний компонент, що вказує на виявлення негативного ставлення чи

почуття [to wrinkle nose feeling dislike or distaste] [19, с. 896].

Лексема *lip, n*, позначаючи частину обличчя обличчя – «губи» [one of two edges that form the top and bottom parts of your mouth] [18, с. 833], поєднується з такими дієсловами: «кусати» [bite, v], «облизувати» [lick, v], «надувати» [purse, v], у результаті чого утворюються вирази, які містять семи «виявляти негативне ставлення чи почуття». Наприклад, «кусати губи нервуючись» [to bite lips nervous], «облизувати губи, беручи участь у чомусь хорошому або хвилюючому» [to lick lips anticipating smth, good, nervous], «надувати губи на знак несхвалення» [to purse lips disapproving] [16, с. 896].

Лексеми *mouth, n* – «рот» [the part of your face below your nose that you use to eat and speak] [20, с. 924], *chin, n* – «підборіддя» [the centre of the bottom part of your face, below your mouth and above your neck] [17, с. 171], *cheek, n* – «щока» [the soft part on each side of your face below your eyes] [18, с. 231] не містять сем на позначення вияву почуттів або виразу обличчя, однак такий

висновок не свідчить про те, що названі частини тіла є неважливими елементами невербальної комунікації. У сприйнятті міміки адресат фіксує рух кожної частини обличчя, щоб створити загальне враження про вираз обличчя.

Висновки. Концептуальні ознаки ОБЛИЧЧЯ, виокремлені на основі проаналізованих значень імені концепту, охоплюють: негативний вираз обличчя: *frown, v, grimace, v, scowl, v*; вказівку на конкретну комунікативну мету за допомогою виразів, що містять лексеми на позначення частин тіла: *eye, n, forehead, n, lip, n, nose, n*. Лексеми *face, n, countenance, n, look, n, expression, n* набувають комунікативної значущості у поєднанні з прикметниками або прислівниками, які їх характеризують. Якщо знання мови є процедурним, а не декларативним, то значення є подіями, а не об'єктами, словникові визначення є не твердженнями про значення, а організованими списками «потенційних значень». Вони є ідеалізованою і частковою вербалізацією того, що є у свідомості, щоб бути реалізованим у письмовому чи усному вигляді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Langacker R. W. *Concept, Image, and Symbol : the Cognitive Basis of Grammar* Berlin/New York : Mouton de Gruyter, 1991. 395 p.
2. Lepore E., Stone M. *Imagination and Convention. Distinguishing Grammar and Inference in Language.* Oxford : Oxford University Press, 2015. 296 p.
3. *Cognitive Semantics. Meaning and Cognition* / ed. by J. Allwood, P. Gärdenfors. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins, 1999. 205 p.
4. Fillmore C. J., Johnson C. R., Petruck M. R. L. Background to Frame Net. *International Journal of Lexicography.* 2003. Vol. 16 (3). P. 235–250.
5. Hanks P. Contributions of Lexicography and Corpus Linguistics to a Theory of Language Performance. *Proceedings of the Ninth EURALEX International Congress, EURALEX 2000* Germany : Stuttgart, 2000. Vol. II. P. 1–14.
6. Арутюнов В.Х., Бондар С.В., Вільчинський Ю.М. Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка) : посібник. Київ : КНЕУ, 2008. 312 с.
7. Хоменко І.В. Логіка: теорія та практика : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
8. Лисиченко Л.А. Багатозначність у лексико-семантичній системі: структурний, семантичний, когнітивний аспекти. Харків : Основа, 2008. 272 с.
9. Павлюк Л.С. Знак, символ, міф у масовій комунікації. Львів : ПАІС, 2006. 120 с.
10. Пономарів О. Культура слова : мовностилістичні поради. Київ : Либідь, 1999. 240 с.
11. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
12. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: модульний курс : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2007. 822 с.
13. Ющук І. М. Українська мова : підручник. Київ : Либідь, 2008. 639 с.
14. Lyons J. *Introduction to Theoretical linguistics.* Cambridge : CUP, 1968. 530 p.
15. Бодик О. ., Рудакова Т.М. Сучасна українська літературна мова. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 416 с.
16. *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* / ed. by A. S. Hornby. 7th ed. Oxford : Oxford Univ. Press, 2005. 1780 p.
17. Webster N. *New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language.* Danbury, USA : Lexicon Publications, 1993. 1216 p.
18. *Macmillan English Dictionary for Advanced Learners* / [International Student Edition]. Macmillan Publishers Limited, 2003. 1692 p.
19. *Webster's New World College Dictionary* / ed. by M. Agnes. 4th ed. Cleveland: Wiley Publishing, 2002. 1716 p.
20. *Cambridge International Dictionary of English.* Camb. : CUP, 2002. 1773 p.